

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

9. E rebus diuinis eadem intentio frequentatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

caſionem ſuppeditat. Cùm enim omnibus intimus Deus, omnia foueat, complectatur, conſeruet, iſſque id omne quod ſunt, quod vigenr, quod boni & pulcri habent donet; cùm omnis rerum naturalium ordo & varietas, cœleſtiumque atque terreſtrium diſtributio, à diuina ſapientia fluxerit; cùm id omne quod ritè agitur, imò verò id omne quod quomodolibet eſt, non ſit niſi vel volente vel permittente Deo, nihil verò velit aut permittat, niſi ſumma ratione, eritne in vniuerſa rerum machina, quò oculos conuertere poſſimus, & non illicò diuinæ voluntati atque rationi, eſſe conſentiendum putemus? Sed hoc ipſum diſtinctiùs, noſtra percurrendo enucleemus.

C A P V T IX.

E rebus diuinis eadem intentio frequentatur.

QVÆ in homine ſunt, & ab homine ſunt, aut naturalia ſunt, aut voluntaria. Naturalia vel eiſmodi ſunt, vt in ea imperium liberum non ſit, qualis eſt palpitatio cordis, fibrarum ſubſultus, respiratio pulmonum, corporis deorſum caſuri grauitas: & in huius generis res, ſola nobis eſt optatio quædam, vel comprobatio relicta; optatio, qua deſideremus, vt id omne in diuinam gloriam cedat, cor & caro noſtra exultent in Deum viuum, ei- que noſtra vinant omnia & ſeruiant; comprobatio, qua naturæ ordinem, partiumque & rerum inter ſe aptam conuenientiam probemus, admiremur, indeque in Dei laudem erumpamus. Alia ſunt naturalia, quæ voluntati non omnino quidem ſubſunt, eorum tamen non eſt adedò neceſſarius & perpetuus vsus, poteſtque voluntatis, non quidem imperio ſolo, ſed imperio cui aliud aliquid ſuffragetur impediri; vt viſus, olfactus, auditus, non quidem ſola voluntate prohibente, à videndo, olfaciendo, audiendo arcebuntur, ſed arcebuntur, ſi alterius miniſterio occludantur palpebræ, nares & aures obturentur: ſin autem ad videndum, olfaciendum, audiendum, ardentiore quapiam cupiditate voluntas incendatur, ſentiendi vim diutiùs & ardentiùs eò conferet, & perfectiùs illa percipiet. Quo ſit vt quæ huius generis ſunt, humano arbitrio longè magis ſubſint, quàm quæ priùs recensui: ideoque in hæc, non tantùm quæ in aliis, optatio & comprobatio nobis eſt relicta, ſed & ſuſceptio, perduratio, ceſſatio, noſtri eſt arbitrij, atque adedò ad videndum audiendumve, admouere nos voluntate liberrima poſſumus, vrcumque vel iniuſta, vel iuſta, Deoque placente ratione collibitum fuerit. Quare vt benè & rectè ſiant, erit eadem quæ in proximè dicendis norma & methodus vtenda.

Eccc 2

Pra-

Præter hæc quæ naturalia dixi, sunt voluntaria, cuiusmodi sunt Primò quidem & maxime quæ sola voluntate peraguntur, vt amor, odium, affectusque voluntarij; sed præterea voluntarium dicimus id omne quod cum voluerimus facimus, aut omittimus, aut mutamus, vtramlibet partem liberè complectente voluntate; quo explicatu, tacere & loqui, moueri & quiescere, edere, bibere, ludere, orare, & humanæ omnes, quæ fieri omitti que possunt actiones, voluptatibus dicuntur. Quas vt benè & ex Dei voluntate faciamus, querendum quàm variè nos eas velle velit Deus? Quis in eius infinitæ atque sanctissimæ mentis arcana penetrabit? Tentandum tamen quiddam est, non tam vt in eius adyta irumpamus, quàm vt in nostram vtilitatem aliquid inde deriuemus.

Quidquid probum, quidquid rationi rectæ consonum est, id vult, id probat Deus, & ipsi non mediocriter placet, siue ad naturam spectet, siue ad mores, siue ad æterna referatur: etenim naturæ gratiæque conditor Deus, in gratiam præponit ceteris, vt naturam nequaquam neglectui haberi velit, itaque consentaneè diuinæ voluntati, & quasi supremi domini, & optimi rerum conditoris decretis obsecundantes, possumus ea velle, quæ ad conseruationem naturæ, vitæ, virium, integritatis, pulchritudinis naturalis, aliorumque à Deo inditorum faciunt: ex eademque voluntate possumus ea non defugere, imò verò optare atque perquirere quæ eòdem conferunt, & cum præfè fuerint, iis vti modis, quos isti fini congruere natura docuerit; quare & delectationes, licet maior perfectio suadeat refecare, possumus tamen in eum finem, etiam cum laude admittere & quarere, & in auctorem Deum animo grato refundere. Quæ animaduersio, iis quidem potissimè qui ex instituto vitæ minùs perfecta profitentur, sed omnibus etiam vtilissima est: quotusquisque enim hominum reperietur, qui sensus suos ab omni semper voluptatis gustatione arceat? qui auditu symphoniarum, elegantium tabularum adspèctu, condimentorum varietate non tangatur, respuat, auerferat, abhorreat? eni igitur lapsanti naturæ fulcimentum ne ruat: sic enim si non perfectissimè, at non malè, imò benè, & cum virtute, cum gratiarum actione, cum diuina laude, quasi à Deo ad Dei gloriam, voluptate licita vitur.

Sed hîc cauendum Primò, ne nostra sibi mentiatur iniquitas, fingens id se in voluptate amare quod non amat, cum amet quod amare se negat: dicet non se delectationis, sed naturæ seruandæ causâ edere, cum tamen re vera, vel plus, vel eo modo, tempore & affectu edat, vt id omne, non naturæ, sed delectationi seruire satis constet, qua tamen omnino carere, quàm vti moderatè longè facilius est, vt iam olim omnium ætatum iudicauerit sapientes. Secundò, ne blandiente hac opinione decepti, ad perfectiora, sensuumque reprimendam procaciam minùs sedulò assurgamus: nec enim hæc

nostra

noſtræ mortali naturæ aſſeruandæ, ſed ad immortalitatem traducendæ nati ſumus, idque omne quod hîc nobis deceſſerit, ſi acceſſionem æternitati faciat, non in detrimenti, ſed ingentis lucri loco reponendum eſt: & voluptatibus obſiſtere, dura ſectari, corpus afflictare, non contra naturam, ſed ſupra naturam pro natura, proque immortalitate eſt. Tertio, quædam ſunt oblectationes propè ſemper licitæ, vt quæ ex canu & volatu auium, pulcritudine & ſymmetria rerum ducuntur: quædam quæ tantùm ad vnum aliquem finem, vt propagationem generis: quædam quæ vel illicitæ ſunt, vel in deterius accipi ſolent. & hæc quidem omninò vitandæ, aliis prioribus moderatè, licitè, prudenter & ad finem ad quem inſtitutæ ſunt vtendum eſt, ſi vtendum: erſi enim interdum licitus, imò & neceſſarius ſit earum voluptatum vſus, at vix vnquam fiet quin abſtinentia perfectior ſit atque laudatior.

Cùm autem ſeueriores in noſipſos, in alios blandiores eſſe prudens doceat caritas: cùm ad alios deuinciendos & ad meliora traducendos plurimùm valeat beneuolentiæ declaratio: cùm leuationem egeſtatis, promramque ad opitulandum & benefaciendum ceteris alacritatem, toties in ſacris Literis commendatam legamus; hinc facilè in ceteros hominum, ſed & ipſas animantes beneficentia noſtra ſe prodeſt, ſi ad imitationem munificentiffimæ & amabiliſſimæ diuinitatis, non tantùm neceſſaria ſed etiam iucunda prouidentis, & nobiſcum porrigentis, aſſurgimus. Quid vetat, quin hoc pacto, cibum, potum, lectum, veſtem, quieteſcendi, viresque reparandi oportunitatem, in agendo & loquendo leporem, varia ſenſuum, & animi oblectamenta ſuppeditare coner, delecterque cogitando; En qualia, quàm varia condidit optimus Deus, & ea viliffimis rebus impertit: non vt ſint tantùm, ſed vt illis etiam iucundè ſit prouidet, & benè atque delectabiliter illis faciendo delectatur: icidem gaudebo, ſi beneficentiam tantam imitari, illis benefaciendo poſſim, nec tam quid faciam, quàm quid per me faciat, & quàm amicè illos oblectet Deus, intuebor. Cumque bonitate atque beneficentia nihil ſit melius, eam omnibus exhibebo, non hominibus tantùm, ſed & rebus: omnes enim Dei ſunt, ipſeque dominatur in omnibus. quare quemadmodum domino & poſſeſſori, vel iniuria, vel commodum inferri putatur, quod ipſius rebus inferitur; ita in honorem Dei mei & bonitatis eius vſque quaque diſfuſæ, res omnes complectar, Dei que in illas liberalitatem, curam bonitatemque demirans, contemplantor quàm ad illas ſe demittat, quàm multa illis donet, quæramque numquid ſit vbi rebus Deo caris ego quoque gratificari poſſim.

Vides, cariffime frater, quàm latè hæc vna vageretur animaduerſio, quàm ſenſim, & facilè, à rebus naturæ congenitis, & inſimis, ad ſummum diuinitatis culmen adſcendat. Certe à Deo omnia ſunt, & in omnibus elucet, quo ſit vt à requirentibus, vbi que reperiri queat. Contemplare, & plura comperies. Sed pergendum.

Nec est cur in huius rei erga te ipsum commendatione hæream; quis enim non videt, eadem & potiore ratione qua ceteris, etiam sibi posse bene fieri hoc vno demto, quod in suis, quam alienis oblectationibus, prior est lapsus, & cautio maior adhibenda. Illius equidem mihi semper dictum placet, quæ ad cibum accessura, Dixisti Domine, inquit, Quod vni è minimis meis fecistis, mihi fecistis: vna sum è minimis tuis, quem mihi cibum tribuam, cibus tribuam, & vt spero, me nequaquam mercede fraudabis. Imitanda fiducia, pari paribus animis, pari puritate comitante nascatur.

Istam igitur, in rerum naturalium, virium & oblectationum conservatione, intentionis rectitudinem conficere possumus, quæ cum sanctissima Dei voluntate nitatur, ab eaque non recedat, erunt, quæ sequentur, faciliora, breuiusque, vt pote iam explicata, dicentur.

Et quidem, si rerum aliarum, tum inanimatarum, tum animatarum conservationem & commoda curat Deus; multò certè magis tum singulorum hominum, quod iam diximus, tum verò societatis humanæ; quo fit vt id omne sanctissimè velle possimus, dummodo sic velimus, quia ita velle, ita ea conservare gratum est Deo. Societas autem humana publicè priuatimque seruanda est. Ad priuatam spectant, quæ priuatis officiis continentur, feruntque cognationis, consanguinitatis, amicitia, vicinitatis, studiorum eorundem, conuictus, aut patriæ communionem coalescit: quarum rerum cum officia huiusmodi assidua, vixque dies abeat, quin his nominibus aliquid operæ à nobis exigatur, in rationem qua non inutiliter ad æternitatem effluent, si ea intentione fiunt, vt coalitam necessitudinem mutuis benevolentia signis & officiis propterea firmet, quia non dissensionis, sed pacis & amicitia conciliator & fenerator est Deus, ideoque dictum legimus, Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabantur.

Sed multò maioris est momenti societatis humanæ publicè seruanda cura: ad quam laborum pars maxima refertur: ideo magistratus, & omne satellitium, ideo classium, ordinum, munitiorum multa varietas instrumentorum, ideo tributa, vectigalia, stipendia constituta; ideo leges, statuta, consuetudines, rescripta principum, responsa sapientum, pacta, conuenta, contractuum descriptiones, rerum & bonorum diuisiones, actionum formulae, iusti & æqui certa comprehensio, in malefactores & quietis publicæ perturbatores animaduersio, in priuatos ne suis rebus abutantur prouisio; multò tamen maior cura ne quid eorum desit quæ in commune conducunt, vnde est portuum, fluminum, portuum, ædificiorum, propugnaculorum, urbium, aliorumque plurimorum reparatio, annonæ procuratio, ditionum limites, iura regnorum, municipiorum priuilegia, & alia sexcenta quæ ad societatis humanæ commodum conferunt, passimque & sumtu, & permagno labore curantur. Iam, cum in eo plurimorum desudet industria, pronisque ad vitæ peritiam

commoda mentibus, vix nisi lucellum, nisi ambitiosum fumum spectent, quàm lugendum tot sudores, tot industriorum hominum vigilias, tam angusto sine concludi? En quàm facile, tam qui præsunt, quàm qui suas variè operas conferunt, eam ad res agendas afferrent mentem, vt societatis publicæ conseruatori & amatori Deo placere, vnaque cum illo, etiam suum aliquid minimum, ei conseruandæ conferre possent. Quis viliorum operarum, quis mercatorum, literatorum, militum, Principum, & reipublicæ gubernacula moderantium, ita in rerum suarum, munerisque sui procuratione versatur, vt oculos ad cælestia & diuina illa conuertat? Verius quàm oprandum esset, dilectus Deo discipulus dixit, *Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum & superbia vitæ: qua non est ex Patre, sed ex mundo est.* 1. Ioan. 2. *Qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum.* audisne remedium morbo fieri? ne cupiditate vinearis, Dei voluntati obsecunda, obserua quod præcipitur, *Carnis curam ne faceris in desideriis, Post concupiscentias tuas non eas.* Rom. 13. Eccl. 18.

Sed si quæ ad huius vitæ & societatis conseruationem faciunt, tantopere placent Deo, quanto illa magis quæ ad æternam gloriam vel necessaria esse vel conferre videbuntur? quare, horum singula ea intentione suscipiam, vt id faciam quod Deo meo probatur.

Ad æternitatem autem conferunt, Primò & maximè ea omnia sine quibus nemini ad æternam gloriam patet aditus: cuiusmodi est fides, spes, caritas in Deum, diuinorum humanorumque præceptorum obseruatio, instituti vitæ à me suscepti, munerisque impoliti sedula perfunctio, & quæcunque ad id conducunt & prudenter obeuntur. Plurima item alia, plus minusue, propius aut remotius, ad æternam gloriam, maiore vel minore bonitatis vigore referuntur. Non mediocriter, sed recta voluntate, eruditio & scientia, omnisque ad eruditionem susceptus labor valet. Plus tamen potest virtutum exercitatio, Sanctorum & Christi Domini imitatio, rerum duriorum, opprobriorum, iniuriarumque perpassio, deliciarum, honorum, omniumque periturosum serua contentio, rectissima, nihilque nisi ex Dei voluntate suscipiens intentio, caritas in omnes homines & quidquid ex ea caritate in actionem deriuari multipliciter potest, ad aliorum eruditionem, correctionem, exhortationem, moresque componendos, operaque & studium quod ad illa perficienda collocatur. Denique huc spectant quæcunque ad societatem in fide, sanctæque Ecclesiæ vel conseruationem vel propagationem non minùs latè recenserentur & fieri possunt, quàm quæ ad humanæ societatis conseruationem commentata esse, & exerceri diximus; est enim infinita quædam immensitas eorum quæ ad Ecclesiastica munia, dignitates, officia, instituta, iura, leges, pœnas, & præscripta, excogitantur, docentur, obseruantur. Quibus in rebus, aut quauis earum parte, qui aliquid opere confert, quomodo in vnâ diuinæ voluntatis concordiam conspirare possit, per se est obuium, & ex antè dictis peti potest.

Ad

Ad maiorem verò copiam memineris quemvis laborem, actionem, cogitationemve non malam, offerri Deo posse, ut eius ope, gratiaque liberalitate, hanc illamve virtutem, tibi vel alteri impetres: Item ut alium quemvis qui ad eius gloriam faciat, operatum finem sortiatur, quod in plurima negotiorum & rerum varietate per frequenter usurpare consultum est: Tertio, in gratiarum actionem ob beneficia quaedam, aut etiam plura caelitus accepta: Quarto, in honorem Sanctorum, multoque magis Dei: Quinto, in memoriam, honorem, & gratiarum actionem huius aut illius mysterij vitae sanctissimae Dei Genitricis, Domini que nostri Iesu Christi. Quae cum sola hominis voluntate, forinsecus adplicentur, & facile possunt, & quantovis numero eiusmodi plura reperiri.

Cuius rei copiosius & promptius faciendae facultatem, crebra quadam exercitatione comparare oporteret. Primum quidem & maximum, sic re ipsa nos ad id praestandum virgendo. Deinde, ne, cum ad res ipsas ventum fuerit, tarditate vel ignorantia praepediti haecamus, in sermonem familiarem, communi consensu, & de industria inducenda sunt, quae ad id conferunt amica colloquia ut si quaeras, quam variis modis per singulas diei actiones consuetas exerceat paupertatem, obedientiam, humilitatem, in proximos & in Deum caritatem, patientiam, aliaque virtutes possis; non sic quidem, ut de his omnibus simul quaeras, sed de una tantum; atque hoc modo unius virtutis vim in varias actiones dispersam cupis. Potes & aliter, una in actione, plures virtutes, pluresque rectae intentionis modos quaerere; ut si quaeras, quam multipliciter ex recta intentione literis vacare, vel aliud quidvis agere possis. Est autem haec utraque disquisitio mirè utilis: & quam si fortè, ob parium & idem sapientium inopiam, colloquiis non potes inferere, at potes ipse tibi obicere, seorsimque committendo dispicere, quantopere tibi liceat omnia ad virtutem, ad perfectionem, ad sanctissimae divinaeque voluntatis conformationem referre, ad eò ut tibi totum actionum nihil pereat, homini que iusto (sacris suffragantibus Literis) verè totus mundus divitiarum sit. Haec igitur meditare contentius, in his te exerce frequentius, neque credideris his neglectis, Christiani, nedum Religiosi hominis, officio ritè posse defungi.

C A P V T X.

Quanam è recta intentione ortum ducant.

Certum est actionum voluntariarum nullam esse, quae non ex aliqua intentione proficiscatur: quidquid enim volens & sciens agit, homo, ex aliquis consequendi finis desiderio facit, aut certè in ipsomet sine amando atque perfruendo delectatur: cumque in hac vita nullus huiusmodi finis habeatur,